

Predmet: Podujevo II (Đukić Željko i dr.)

Broj predmeta: K.V. br. 04/2008

Glavni pretres: 6. 10. 2008.

Izveštaj: Nataša Kandić i advokat Dragoljub Todorović, punomoćnici žrtava

Saslušanje svedoka Milana Anastasijevića

U martu 1999. na početku bombardovanja snaga NATO pakta radio je u OUP Podujevo kao inspektor na suzbijanju privrednog kriminaliteta. Pre početka bombardovanja četiri inspektora su radili na suzbijanju kriminaliteta, a nakon početka bombardovanja ostao je samo on. O ubistvu u Podujevu, Dežurnu službu OUP-a Podujevo obavestilo je anonimno lice. Tog dana kada se dogodilo ubistvo, 28. marta, nije izlazio na uviđaj. Uviđaj je obavljen nakon dva ili tri dana od strane istražnog sudije Okružnog suda u Prokuplju Mijata Bajovića. Istražni sudija nije mogao ranije da dođe zbog toga što je put Prokuplje – Podujevo bio blokiran. Sa istražnim sudijom je bio na licu mesta u dvorištu jedne kuće u ulici Rahmana Morine. Istražni sudija je sačinio zapisnik, a on službeno belešku. Lice mesta i tela ubijenih fotografisao je kriminalistički tehničar Radislav Janković. Pored tela u dvorištu te kuće u ulici Rahmana Morine, koja je bila 100 do 200 metara udaljena od OUP-a Podujevo, bilo je tela još na tri mesta u blizini i to u jednoj čajdzinici dva tela starijih muškaraca, dva tela pored preduzeća *Lesna* i jedno muško telo u dvorištu na kapiji kuće porodice Gashi. Inače, toga dana 28. 03.1999. nije čuo nikakvu pucnjavu, ni pojedinačnu, ni rafalnu. Četrnaest tela koja su zatečena u dvorištu kuće u ulici Rahmana Morine br. 7, nađena su u delu dvorišta kada se uđe kroz kapiju, koja je bila zatvorena kao nekakav tunel, pa sa leve strane od vrata kuće. Tela su bila na gomili, a van te gomile bila je telo žene kojem su u međuvremenu, od ubista do uviđaja, psi lualice oštetili članak. Nije mu poznato da li je neko izlazio na lice mesta istog dana kada se događaj dogodio, ali on je bio tek nakon dva ili tri dana. Na toj gomili tela bilo je četvoro-petoro dece, četiri-pet ili više žena, jedan stariji muškarac. Na licu mesta je bio veliki broj čaura koje su se nalazile na 4-5 gomila u dvorištu i na stazi koja kroz tunel vodi sa ulice u dvorište. Veliki deo tih čaura su pokupili i to u više navrata i predali ih uz predmet istražnom sudiji. Ne može da opredeli koliko je bilo čaura, ali zna da su ih skupljali u nekoliko navrata. Po nalogu istražnog sudije, tela ubijenih prebačena su u Kliničko-bolnički centar u Prištini. Kriminalistički tehničar Janković je fotografisao lice mesta i napravio foto-dokumentaciju. Tek kasnije, u jesen 1999. ili u proleće 2000. po sećanju je sačinio skicu lica mesta. To je uradio u vreme kada je bio radnik OUP Kuršumlja, a skicu je radio po nalogu Duška Klikovca iz SUP-a Niš, koji je imao zadatak da radi na tom predmetu. I pre bombardovanja je bilo sukoba policije i naoružanih grupa, a toga dana skoro da nije bilo stanovništva u Podujevu, jer su svi napustili grad. Inače, u Podujevu je bilo 99 odsto Albanaca. Zajedno sa okolnim selima bilo je oko 100.000 stanovnika, a toga dana skoro da nije bilo civila u gradu. Ne može da objasni otkuda u gradu te žene i deca koji su ubijeni. Dosta je bilo i policije u raznim uniformama, ne zna koja su sve obeležja nosili. Nije mu poznato da su se u nekoj zgradi koja se zvala *Komanda* održavali sastanci načelnika i komandira policije OUP-a Podujevo sa komandantima SAJ-a, ali zna da su njegovi rukovodioci bili na nekim sastancima. Tek kasnije je saznao da je u tom dvorištu bilo i preživelih i da je njima ukazana pomoć. Ne zna da je izdata komanda da se neka jedinica vrati iz Podujeva, ali je video da su autobusi sa pripadnicima neke od jedinica odmah posle događaja napustili Podujevo. Sačinio je skicu lica mesta koja se nalazi u spisima predmeta i koja ima legendu od 17 tačaka. Pogledao je tu skicu, kao i fotografije koje se

nalaze u predmetu i bliže objasnio gde se nalaze pojedini objekti i međusobne udaljenosti jednih od drugih.

Pitanja punomoćnika oštećenih:

Punomoćnica oštećenih Nataša Kandić postavila je više pitanja u cilju utvrđenja okolnosti da li su se stanovnici Podujeva albanske nacionalnosti masovno iseljavali, koliko ih se iselilo, u kom vremenskom periodu i da li je iseljavanje počelo pre bombardovanja. Svedok je odgovorio da se iz Podujeva iselilo sigurno oko trideset do četrdeset hiljada Albanaca, da je iseljavanje počelo pre početka bombardovanja i da su albanske porodice individualno odlučivale da li će da se sele. Svedok je uporno izbegavao da objasni kako je moguće da se porodice individualno iseljavaju, a da ih se za nekoliko dana iseli nekoliko desetina hiljada. Pored toga, nije objasnio zbog čega se Albanci iseljavaju, da li je bilo pretnje, ko im je pretio i da li su morali da napuste grad. Rekao je da je u jednom selu u blizini Podujeva bilo oko šezdeset hiljada Albanaca. Na pitanje punomoćnice odgovorio je da su se Albanci žene i deca vraćali u Podujevo, ali nije želeo da objasni to ko ih je pozvao da se vrate i pod kojim uslovima su se vratili. Ova pitanja punomoćnika značajna su što se iz odgovora svedoka jasno vidi da je iseljavanje Albanaca iz Podujeva bilo masovno i da su se iseljavali pod prinudom, iako to svedok nije hteo da direktno potvrdi. Ova pitanja su značajna i u vezi sa konkretnim događajem koji je predmet optužnice, jer su ubijeni civili bili izbačeni iz svojih kuća pre nego što su streljani. Pored toga policajci su se useljavali u kuće Albanaca koji su se iselili, a i u kuće onih koji su još uvek bili u njima..

Saslušanje svedoka Radislava Jankovića

Radio je kao kriminalistički tehničar u OUP-u Podujevo. Na dan 28. 03. 1999. godine, u prepodnevnom časovima bio je u kancelariji OUP-a Podujevo. U kancelarijama OUP-a bili su načelnik, komandir stanice policije, inspektori iz dežurne službe. U jednom trenutku se čula pucnjava u blizini iz dvorišta jedne kuće koja se nalazila, kao i OUP u ulici Rahmana Morine. Čuli su se rafali. Prvo jedan dugi rafal, pa još jedan ili dva. Svi oni, uključujući i načelnika i komandira stanice policije, istrčali su iz prostorija OUP-a na stepenice. Video je da neki ljudi u maskirnim uniformama udaraju i lupaju službena kola OUP-a koja su se nalazila parkirana ispred zgrade. Međutim, došao je neki starešina koji je počeo da viče na te vojnike, smirio ih je i oni su prestali da udaraju u automobile. Svi su se vratili u prostorije OUP-a i jednom inspektoru, koji je bio dežurni toga dana u dežurnoj službi, izdato je naređenje da ode na lice mesta u dvorište te kuće i da vidi šta se desilo. Kada se on vratio rekao je da je ubijena veća grupa žena i dece i da su njihova tela naslagana na gomilu u dvorištu kuće. Uviđaj nije obavljen istog dana, već posle tri dana, zbog toga što se čekao istražni sudija iz Prokuplja, a koji nije mogao da dođe zbog blokade puta. Posle tri dana uviđaj su izvršili istražni sudija iz Prokuplja Mijat Bajović i inspektor iz OUP-a Podujevo Milan Anastasijević i svedok. Kada su ušli unutra video je tela na gomili, bila je kuća na sprat, a svuda okolo uključujući i prolaz prema ulici, bilo je puno čaura. Konstatovali su da su tu tela 14 žena i dece, a kasnije kad je došao doktor iz SAJ-a saznali su da je petoro dece preživelo streljanje. Našli su i još neka tela na ulici Ivana Kosačića i još na nekom mestu, ali ne može da se seti gde. Ne zna tačno koliko je čaura bilo ali veliku količinu čaura je pokupio i priložio u predmet.

Pitanja punomoćnika oštećenih:

Na pitanje punomoćnika Dragoljuba Todorovića svedok je rekao da je uviđaj posle streljanja albanskih žena i dece obavljen posle dva dana. Međutim rekao je da je on sutradan posle ubistva

odlazio u dvorište i to samoinicijativo da vidi da li je na licu mesta nešto pomerano. Video je da nije bilo nikakvih pomeranja i o tome je obavestio svog načelnika OUP-a u Podujevu. Ovo pitanje je značajano zbog toga što se jasno vidi da su organi lokalne policije u Podujevu mogli da izvrše uviđaj odmah nakon što su civili ubijeni i da nisu morali da čekaju istražnog sudiju iz Prokuplja. Tim uviđajem, istog dana ili sutradan mogli su da se fiksiraju tragovi da se, možda, pronađu projektili ili drugi materijalni dokazi koji su u međuvremenu mogli da se uklone, a koji bi mogli da pomognu utvrđivanju činjenice koji su pojednici izvršili zločin. Pogotovu je značajno to što svedok odlazi na lice mesta i o tome obaveštava svog šefa, a ništa ne radi na tome da fiksira tragove, prikupi neke dokaze, snimi lice mesta, što bi svakako doprinelo pouzdanijem utvrđivanju činjenica, nego što se dobilo uviđajem koji je obavljen tek nakon dva dana. Pored toga takvo ponašanje svedoka i njegovog načelnika ukazuje da se sa tragovima i dokazima na licu mesta moglo manipulirati, pošto isto nije bilo obezbeđeno, sve vreme od momenta događaja do momenta uviđaja koji je izvršio istražni sudija.

Saslušanje svedoka Dragana Markovića

Svedok je po zanimanju lekar i 1999. radio je u SAJ-u i danas radi kao lekar i istoj jedinici. Dana 28. 03. 1999. bio je u Podujevu. U Podujevu su bili stacionirani u nekim napuštenim kućama. U jutarnjim časovima pozvao ga je komandant beogradskog SAJ-a Zoran Simović zvan Tutinac i rekao da hitno dođe u dvorište jedne kuće, za koju se sada ne seća u kojoj se ulici nalazi. Odmah je uzeo svoj ranac i izašao napolje. Kada je došao ispred zgrade, na kapiji ga je sačekao Spasoje Vulević, pripadnik SAJ-a i odveo ga u dvorište. U dvorištu je bio, takođe pripadnik SAJ-a, Predrag Fabijanić. U dvorištu je zatekao stravičan prizor. Na jednoj gomili ležali su žene i deca koji su bili ranjeni ili mrtvi. Odmah je pokušao da utvrdi da li ima živih i da im ukaže pomoć. Neka od ranjene dece davala su znake života. On je odmah počeo da im zaustavlja krvarenje, uključuje im infuziju i od Vulevića i Fabijanića tražio da decu iznesu, stave u kola i prebace ih u Prištinu u bolnicu. Rane su bile od vatrenog oružja i bile su sveže. Nije obraćao pažnju ni na šta drugo, sem na to da ukaže pomoć povređenima koji su davali znake života. Uspeo je da izvuče petoro ranjene dece, da im ukaže pomoć, da ih izvuče na ulicu, stavi u kola i preveze u bolnicu. Kasnije je čuo da su ta deca preživela streljanje. Nije bio prisutan uviđaju koji je obavljao istražni sudija nekoliko dana nakon događaja, nije primetio da li ima čaura, niti bilo šta drugo sem povređene dece. Bio je u potpunosti skoncentrisan na to da utvrdi da li ima povređenih koji daju znake života i da im ukaže pomoć.

Pitanja punomoćnika oštećenih:

Punomoćnica oštećenih Nataša Kandić pitala je svedoka da li je on, kao lekar, pored ukazivanja pomoći ranjenim imao neku obavezu da se pobrine i o telima ubijenih. Svedok je odgovorio da je on bio koncentrisan samo na ukazivanje pomoći ranjenima i da u odnosu na tela usmrćenih nije imao nikakvu obavezu, bilo kao lekar, bilo kao pripadnik SAJ-a. Na pitanje punomoćnice odgovorio je da su ljudi ubijeni iz vatrenog oružja, da su rane bile sveže i da je pucano iz neposredne blizine.